

PK-YRITYSTEN SUHDANNE- JA RAHOITUSTILANNE

1 JOHDANTO JA YHTEENVETO¹

Suomen Yrittäjät teki suhdanne- ja rahoitustilannetta luotaavan pikakyselyn joulukuussa 2008 (12.–17.12.). Vastaava kysely tehtiin lokakuussa (20.–22.10.). Kysely lähetettiin 14 000 satunnaisesti poimitulle Suomen Yrittäjien jäsenyritykselle. Kyselyyn vastasi noin 2 650 yrityksen edustajat (lokakuussa 2 800). Vastaajien rakenne vastaa hyvin molemmissa kyselyissä Suomen pk-yritysrakennetta sekä samalla Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n tekemän Pk-yritysbaremetrin vastaajien rakennetta.

Vastaajajoukon näkemyksiä voi verrata hyvin edellä kuvatun perusteella toisiinsa ja Pk-yritysbaremetrin tuloksiin. **Suhdannenäkemys on heikentynyt edelleen loppusyksyn ja alkutalven aikana. Heikkeneminen ei ole kuitenkaan ollut enää yhtä voimakasta kuin alkusyksystä.** Odotukset ovat laskeneet kuitenkin voimakkaasti yrityksen liikevaihtoa koskien. Suhdanneodotukset eivät ole olleet näin alhaalla sitten vuosien 1990–1993.

Pk-yritysten suhdannenäkymät ovat heikentyneet edelleen. Saldoluku on nyt -22, kun lokakuun pikakyselyssä saldoluku oli -12 ja syksyn Pk-yritysbaremetrissa +6. Edellisen kerran saldoluku oli negatiivinen vuosina 1990–1993 Pk-yritysbaremetrissa, jolloin saldoluku oli -46 – -50 parin vuoden ajan. Kuitenkin pk-yrityksistä 47 prosenttia odottaa suhdanteiden pysyvän suunnilleen ennallaan oman yrityksensä kannalta. Vastaajista 34 prosenttia ennakoii yleisen suhdanteen heikkenevän merkittävämmiin. Palveluissa odotukset ovat muita aloja paremmat, ja ne ovat laskeneet muita aloja vähemmän rakentamisen ohella.

Pk-yritysten **liikevaihto-odotukset ovat laskeneet muita tekijöitä voimakkaammin.** Saldoluku on alentunut peräti 23 yksikköä. Saldoluku on -5 oltuaan +36 keskimäärin. Tältä osin lähestytään jo 1990-luvun alun saldolukuja. Vastaajista 29 prosenttia odottaa yrityksensä liikevaihdon olevan korkeampi vuoden päästä ja 34 prosenttia uskoo tämän olevan matalampi. **Palveluissa odotukset ovat muita aloja paremmat.** Kysyntä on laskenut viimeisen kuukauden aikana 38 prosentilla yrityksistä, kun lokakuussa näin arvioi 29 prosenttia vastaajista.

Yritysten investointiodotukset ovat heikentyneet edelleen. Saldoluku -29 on laskenut 9 yksiköllä laskettuaan lokakuussa 22 yksiköllä. Se on selkeästi alle keskimääräisen, +11, saldoluvin. Erityisesti kasvua odottavien osuus on laskenut, kun taas ennallaan säilymistä odottavien osuus on noussut vastaavasti.

Pk-yrityksistä 12 prosenttia uskoo lisäävänsä henkilöstöään seuraavan vuoden aikana. Vastaajista 18 prosenttia ennakoii henkilöstön vähenemistä. Saldoluku, -5, on laskenut 2 yksikköä laskettuaan 17 yksikköä lokakuussa. Lasku on siten muita osatekijöitä pienempi. Saldoluku on ollut keskimäärin +18. Vastaajista 70 prosenttia odottaa henkilöstömäärän säilyvän ennallaan.

Vastaajayrityksistä 9 prosentissa henkilöstöä on ollut lomautettuna ja/tai irtisanottuna viimeisen kuukauden aikana. Yrityksistä 17 prosenttia arvioi joutuvansa lomauttamaan/irtisanomaan henkilöstöä seuraavan kolmen kuukauden aikana. **Siten lomautukset ja irtisanomiset ovat vielä lisääntymässä lähitulevaisuudessa.**

Pk-yrityksistä 36 prosenttia katsoo, että asiakkaiden ja/tai kumppaneiden maksuvaikeudet ovat lisääntyneet viimeisen kolmen kuukauden aikana verrattuna vuodentakaiseen. Erityisesti vaikeudet ovat kasvaneet teollisuuden ja kaupan yritysten kohdalla – 43–44 prosenttia. Samoin on käynyt erityisesti pienten (46 %) ja keskisuurten (42 %) yritysten kohdalla.

Seuraavan vuoden aikana ulkoista rahoitusta aikoo hankkia 26 prosenttia pk-yrityksistä. Tämä osuus on noussut hieman lokakuun pikakyselystä (20 %) ja syksyn Pk-yritysbaremetristä (22 %). Ulkoisen rahoituksen hankkimista suunnitellaan erityisesti teollisuudessa (37 %). Voimakkaasti kasvuhakuisista yrityksistä rahoitusta aikoo ottaa 43 prosenttia. Keskisuurista yrityksistä rahoitusta aikoo ottaa puolet, kun taas pienistä rahoitusta ennakoii ottavansa 37 prosenttia ja mikroyrityksistä noin 20 prosenttia.

¹ Tiivistelmän kyselyn tuloksista on koontanut ekonomisti Harri Hietala, Suomen Yrittäjät.

Useimmiten uutta ulkoista rahoitusta aiotaan hakea käyttöpääomaksi, yrityksen kehityshankkeisiin, kone- ja laiteinvestointeihin sekä rakennusinvestointeihin. Yritysten omistusjärjestelyihin sekä toimitusaikaiseksi rahoitukseksi ja vakuuksiksi ulkoista rahoitusta aiotaan ottaa melko yleisesti. Investointeihin ja omistusjärjestelyihin rahoitusta aiotaan ottaa aiempaa harvemmassa yrityksessä. Siten **käyttöpääomarahoituksen merkitys on kasvussa**. Kansainvälistyminen ja kehityshankkeet korostuvat kasvuhakuisimmilla, kun taas keskisuurilla korostuvat omistusjärjestelyt erityisesti.

Pk-sektori aikoo turvautua edelleen rahoituksessa pankkisektoriin. Finnvera ja rahoitusyhtiöt ovat seuraavaksi tärkeimpiä rahoittajia. Teollisuudessa Finnveralla on muita aloja suurempi osuus. Samoin mikro- ja pienyrityksissä Finnveran rooli korostuu. Vakuutusyhtiöiden (eläkevakuuttajat) ovat merkittävässä roolissa keskisuurten yritysten hakiessa rahoitusta. Keskisuurten ja pienten yritysten kohdalla merkittävä rooli on myös muilla rahoitusyhtiöillä. Finnveran ja pääomasijoittajien rooli on merkittävin kasvuhakuisimmille yrityksille. Nuoret yritykset aikovat turvautua muita useammin Finnveraan ja pääomasijoittajiin kun taas vanhemmat yritykset vakuutusyhtiöihin.

Pk-yrityksistä 34 prosenttia on hakenut ulkoista rahoitusta viimeisen vuoden aikana. Näistä pääosin alle vuoden mittaista rahoitusta on hakenut 13 prosenttia, yli vuoden mutta alle 5 vuoden mittaista rahoitusta on hakenut 59 prosenttia, yli viiden mutta alle kymmenen vuoden rahoitusta 21 prosenttia ja yli 10 vuoden rahoitusta 7 prosenttia ulkoista rahoitusta hakeneista.

Pk-yrityksistä 30 prosenttia on ottanut ulkoista rahoitusta viimeisen vuoden aikana. Myös tämä osuus on käytännössä sama kuin lokakuun pikatiedustelussa ja syksyn Pk-yritysbarometrissa. Teollisuudessa ja kaupassa rahoitusta on otettu 33–35 prosentissa yrityksistä ja rakentamisessa 29 prosentissa palveluiden osuuden ollessa 26 prosenttia. Rahoitusta on otettu hieman aiempaa useammassa kaupan pk-yrityksessä.

Yksinyrittäjistä 23 prosenttia on ottanut rahoitusta viimeisen vuoden aikana, kun taas muista mikroyrityksistä 30 prosenttia ja pienistä 39 prosenttia on ottanut ulkoista rahoitusta. Keskisuurista yrityksistä ulkoista rahoitusta on ottanut 52 prosenttia. Nuorista, viimeisen viiden vuoden aikana toimintansa aloittaneista, yrityksistä 33 prosenttia on ottanut ulkoista rahoitusta – näitä vanhemmista yrityksistä 27–28 prosenttiin otettua rahoitusta. Voimakkaasti kasvuhakuisista yrityksistä lähes puolet on ottanut ulkoista rahoitusta viimeisen vuoden aikana.

Ulkoista rahoitusta viimeisen vuoden aikana ottaneista 37 prosenttia ei ole havainnut kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden muutosten vaikutuksia omassa rahoituksessaan. Erittäin tai melko vähäisiä vaikutuksia on huomannut 43 prosenttia. Erittäin tai melko suuria vaikutuksia on huomannut 20 prosenttia. **Ei lainkaan vaikutuksia havainneiden osuus on laskenut noin 10 prosenttiyksiköllä lokakuusta, kun taas erittäin tai melko suuria vaikutuksia havainneiden osuus on noussut tällä osuudella.** Keskisuuret ja teollisuusyritykset ovat muita useammin havainneet vaikutuksia.

Vaikutuksia havainneista 55 prosentin mukaan rahoituksen hinnan marginaali on noussut. Vakuusvaatimukset ovat kiristyneet 40 prosentin mukaan ja rahoituksen yleinen saatavuus on heikentynyt 39 prosentin mukaan. Syksyn Pk-yritysbarometriin ja lokakuun pikatiedusteluun verrattuna näyttäisi **erityisesti rahoituksen saatavuus heikentyneen, mutta myös vakuusvaatimukset näyttäisivät kiristyneen.** Keskisuurissa yrityksissä muita useammin koetaan rahoituksen saatavuuden heikentyneen ja marginaalien eli rahoituksen hinnan nousseen, kun taas pienemmissä yrityksissä koetaan erityisesti rahoituksen vakuusvaatimuksien kiristyneen. Tässä suhteessa merkittävää muutosta ei näyttäisi tapahtuneen aikaisempiin kyselyihin verrattuna. **Kasvuhakuisemmat, nuoremmat ja vientirytykset ovat sen sijaan aikaisempaa ja muita yrityksiä useammin törmänneet rahoituksen saatavuusongelmiin.**

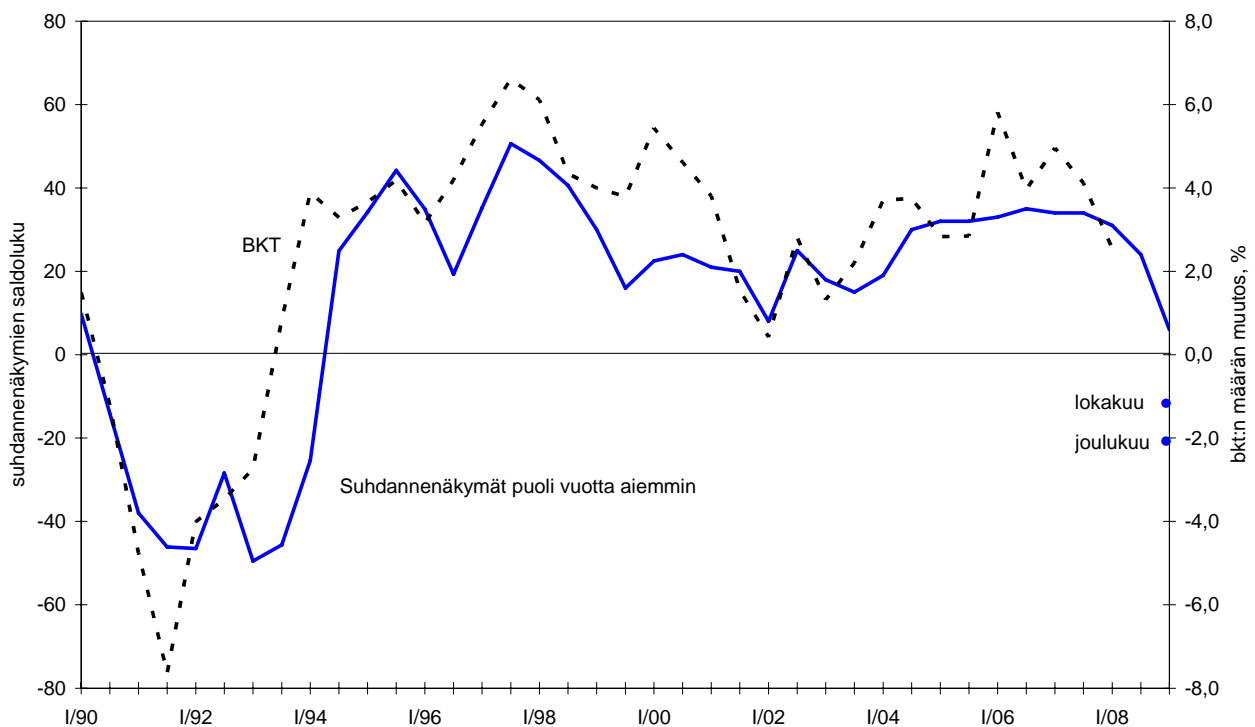
Pk-yrityksistä lähes kolmasosan kohdalla omistaja on laittanut omaa rahaansa yritykseen viimeisen kolmen kuukauden aikana. Nuorista, alle viisi vuotta vanhoista, yrityksistä näin on tehty 45 prosentin kohdalla, kun vanhoista, yli 10-vuotiaista, yrityksistä 25 prosentin kohdalla on toimittu vastaavasti. Voimakkaasti kasvuhakuisista yrityksistä 38 prosentissa on omistaja laittanut omaa rahaansa yritykseen lähiaikoina. Yksinyrittäjistä 44 prosenttia ja muista mikroyrityksistä 29 prosenttia on sijoittanut omia varojaan yritykseen. Teollisuusyritysten kohdalla (24 %) oman rahan laittaminen yritykseen on ollut hieman muita aloja harvinaisempaa.

2 SUHDANTEET

2.1 YLEISET SUHDANNENÄKYMÄT

Pk-yritysten suhdannenäkymät ovat heikentyneet edelleen loppusyksyn ja alkutalven aikana. Saldoluku on nyt -22, kun lokakuun pikakyselyssä saldoluku oli -12 ja syksyn Pk-yritysbarometrissa +6.² Suhdanneodotusten saldoluku on siten laskenut 10 yksikköä laskettuaan lokakuun kyselyssä 18 yksikköä. Edellisen kerran saldoluku oli negatiivinen vuosina 1990–1993 Pk-yritysbarometrissa. Tällöin saldoluku oli negatiivinen 46–50 yksikköä parin vuoden ajan. Saldoluku on ollut keskimäärin +16 viimeisen reilun 20 vuoden aikana.

Pk-yrityksistä 47 prosenttia odottaa kuitenkin suhdanteen pysyvän sunnilleen ennallaan oman yrityksensä kannalta. Vastaaajista 34 prosenttia ennakoii yleisen suhdanteen heikkenevän merkittävämmän. Kun suhdanteiden paranemista odottavien osuus on laskenut 2 prosenttiyksiköllä, heikkenemistä odottavien määrä on noussut 9 yksikköä syksyn Pk-yritysbarometrissa.

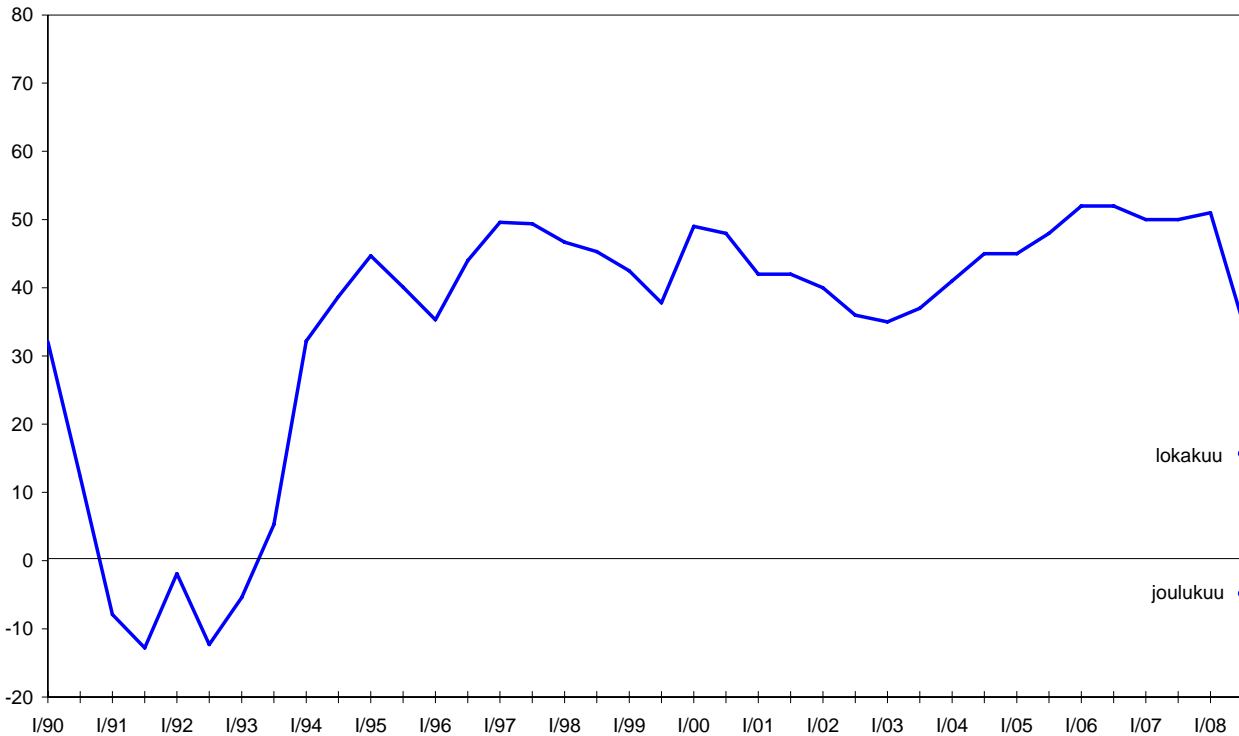
Toimialoittain tarkasteltuna palveluissa suhdannenäkymät ovat muita toimialoja vahvemmat (saldoluku -13). Muiden alojen saldoluut (noin -35) ovat selvästi heikommat. Suhdannenäkymät ovat heikentyneet kauttaaltaan niin syksyn Pk-yritysbarometrissa kuin lokakuun pikatiedustelusta. Palveluissa ja rakentamisessa saldoluku on laskenut 5–10 yksikköä, kun taas kaupassa ja teollisuudessa lasku on 15–20 yksikköä. Rakentamisessa jo keväällä, muita aloja aiemmin, alkanut heikkeneminen odotuksissa on siis jatkunut hieman edelleen, mutta erityisesti odotukset ovat laskeneet loppu syksystä kaupassa ja teollisuudessa.

Pk-yrityksistä 45 prosenttia arvioi kysyntänsä säilyneen ennallaan viimeisen kuukauden aikana. Kysynnän katsoo kasvaneen 17 prosenttia (21 % lokakuussa) ja laskeneen 38 prosenttia (29 %). Toimialojen välillä ei ole kovin merkittäviä eroja. Palveluissa kysyntä on laskenut hieman muita harvemman (30 %) kohdalla ja puolen kohdalla säilynyt entisellään. Palveluissa kysyntä on kasvanut viidenneksen kohdalla, kun kaupassa osuus on 15 prosenttia sekä teollisuudessa ja rakentamisessa osuus on 10–11 prosenttia. Teollisuudessa ja kaupassa 36 prosenttia yrityksistä katsoo kysynnän säilyneen muuttumattomana. Näillä aloilla peräti noin puolet arvioi kysyntänsä laskeneen. Rakentamisessa 45 prosentin kohdalla kysyntä on laskenut viimeisen kuukauden aikana.

² Kuvioissa käyrät kuvaavat Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n Pk-yritysbarometrin saldolukujen kehitystä. Pikakyselyiden tulokset on merkitty kuvioihin pisteillä.

2.2 LIIKEVAIHTO

Pk-yritysten liikevaihto-odotukset ovat laskeneet muita tekijöitä selvemmin joulukuussa. Saldoluku on alentunut 23 yksikköä, kun se laski 18 yksikköä lokakuussa. Saldoluku on -5 oltuaan +36 keskimäärin. Vastanneista 29 prosenttia odottaa yrityksensä liikevaihdon olevan korkeampi vuoden päästä ja 34 prosenttia uskoo liikevaihtonsa olevan matalampi. Liikevaihdon kasvua odottavien osuus on laskenut 13 prosenttiyksikköä lokakuusta. Liikevaihdon laskuun uskovien osuus on noussut 10 prosenttiyksikköä.

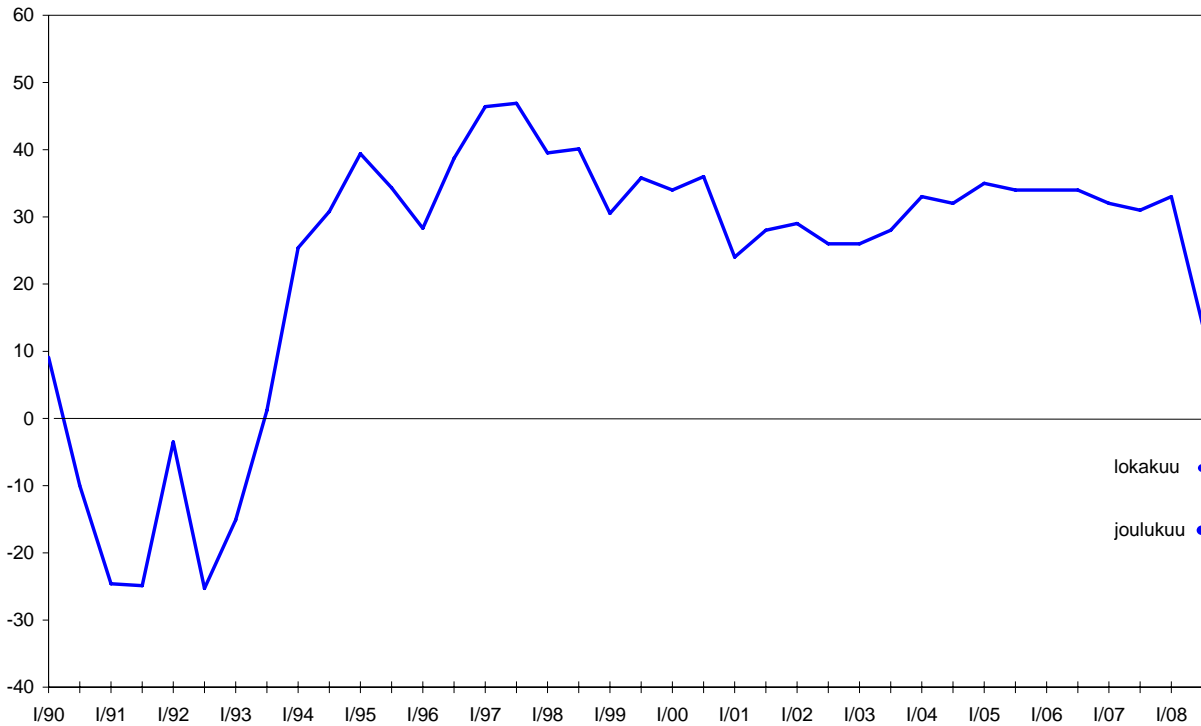
Palveluiden liikevaihto-odotukset ovat muita toimialoja vahvemmat, +9. Rakentamisessa (-27) liikevaihdon kasvuodotukset ovat teollisuuden (-24) tavoin negatiivisimmat. Kaupassa on 15 prosenttiyksikköä enemmän liikevaihdon laskuun uskovia kuin nousua odottavia. Teollisuudessa ja kaupassa saldoluku on laskenut peräti 35–37 yksikköä. Rakentamisessa ja palveluissa lasku jää 15–17 yksikköön.

Pk-yrityksistä 36 prosenttia katsoo, että asiakkaiden ja/tai kumppaneiden maksuvaikeudet ovat lisääntyneet viimeisen kolmen kuukauden aikana verrattuna vuodentakaiseen. Erityisesti vaikeudet ovat kasvaneet teollisuuden ja kaupan yritysten kohdalla – 43–44 prosenttia. Samoin on käynyt erityisesti pienten (46 %) ja keskisuurten (42 %) yritysten kohdalla.

2.3 KANNATTAVUUS

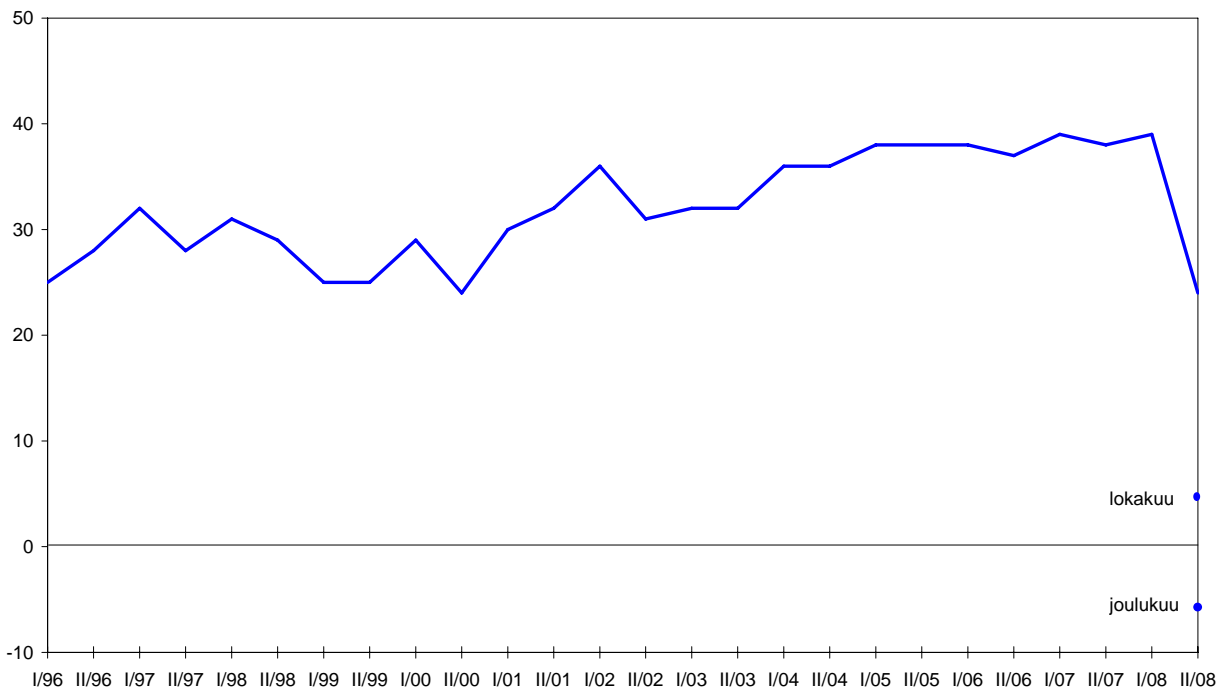
Pk-yritysten kannattavuusodotukset ovat laskeneet edelleen. Vastaajista 21 prosenttia odottaa kannattavuutensa paranevan ja 38 prosenttia heikkenevän. Saldoluku -17 on laskenut 10 yksiköllä lokakuun pikakyselystä laskettuaan 21 yksikköä tällöin. Se on selkeästi keskimääräisen saldoluvin, +24, alapuolella oltuaan vielä kevään Pk-yritysbarometrissa 10 yksikköä yläpuolella. Toki edelleen 41 prosenttia vastaajista odottaa kannattavuutensa säilyvän entisellä tasollaan.

Rakentamisessa odotukset kannattavuuden suhteen ovat säilyneet lokakuuisella tasolla, -26. Samoin palveluissa ei ole tapahtunut merkittävää laskua, -8. Sen sijaan teollisuudessa ja kaupassa odotukset ovat laskeneet selvästi – yli 20 yksikköä. Saldoluku on jopa alle rakentamisen – -31 teollisuudessa ja -33 kaupassa.

2.4 VAKAVARAISSUUS

Odotusten laskiessa liikevaihdon ja kannattavuuden suhteen myös vakavaraisuuden saldoluku on alentunut 9 yksikköä laskettuaan 20 yksikköä lokakuussa. Saldoluku on nyt -5 oltuaan +4 lokakuussa ja keskimääräisen saldoluvin ollessa +32. Pk-yrityksistä 21 prosenttia odottaa vakavaraisuutensa olevan parempi vuoden kuluttua ja 26 prosenttia vastaajista ennakoivat sen olevan heikompi. Toki valtaosa, 53 prosenttia, odottaa siten kannattavuutensa säilyvän entisellään.

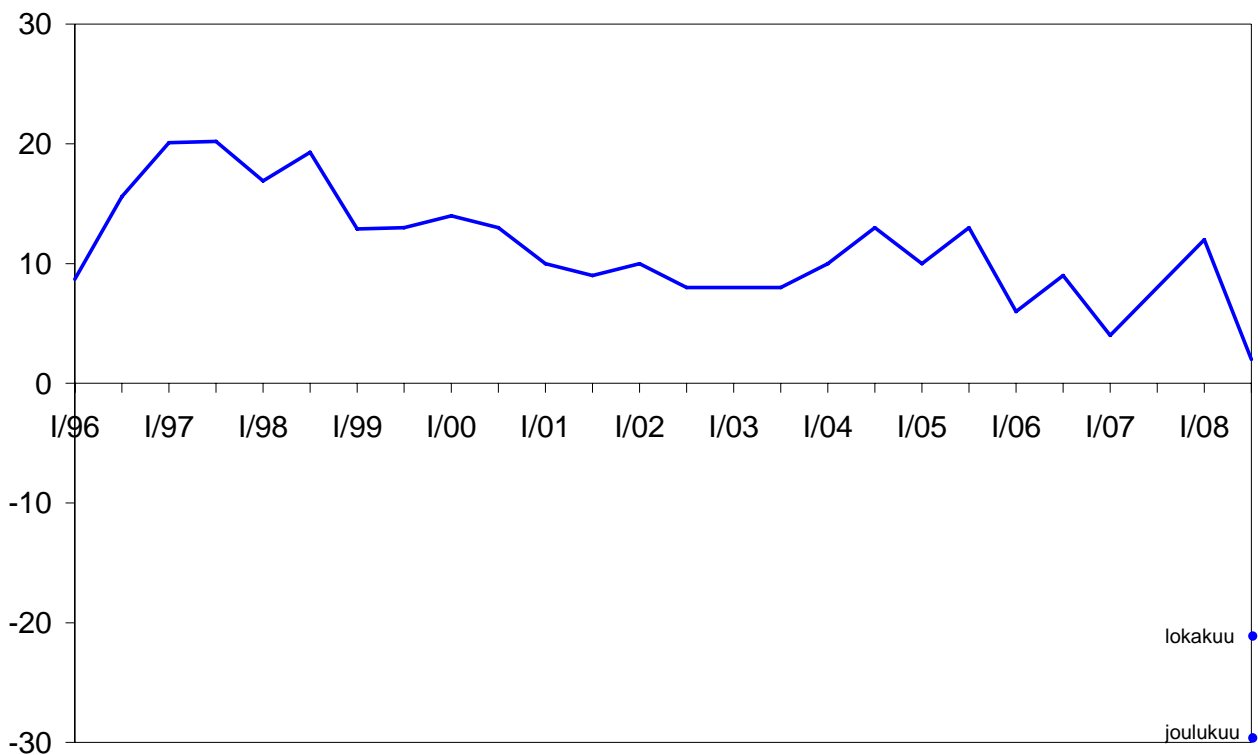

Vakavaraisuuden suhteen odotukset ovat palveluissa muita aloja paremmat, +1. Muilla aloilla saldoluku on -12 – -16. Odotukset kannattavuuden suhteen ovat laskeneet kaupassa ja etenkin teollisuudessa.

2.5 INVESTOINNIT

Pk-yritysten investointiodotukset ovat heikentyneet niin ikään edelleen. Saldoluku, -29, on laskenut 9 yksiköllä. lokakuussa saldoluku laski peräti 22 yksikköä syksyn Pk-yritysbarometrissa. Se on selkeästi alle keskimääräisen, +11, saldoluvin. Erityisesti kasvua odottavien osuus on laskenut (9 prosenttiyksikköä) ennallaan säilymistä odottavien osuuden noustessa.

Odotukset investointien kasvusta ovat laskeneet vain hieman palveluissa. Muilla aloilla saldoluku on laskenut 15–20 yksikköä. Odotukset ovat hieman muita aloja paremmat palveluissa, -22, kun mauilla aloilla saldoluku on -32 – -39.

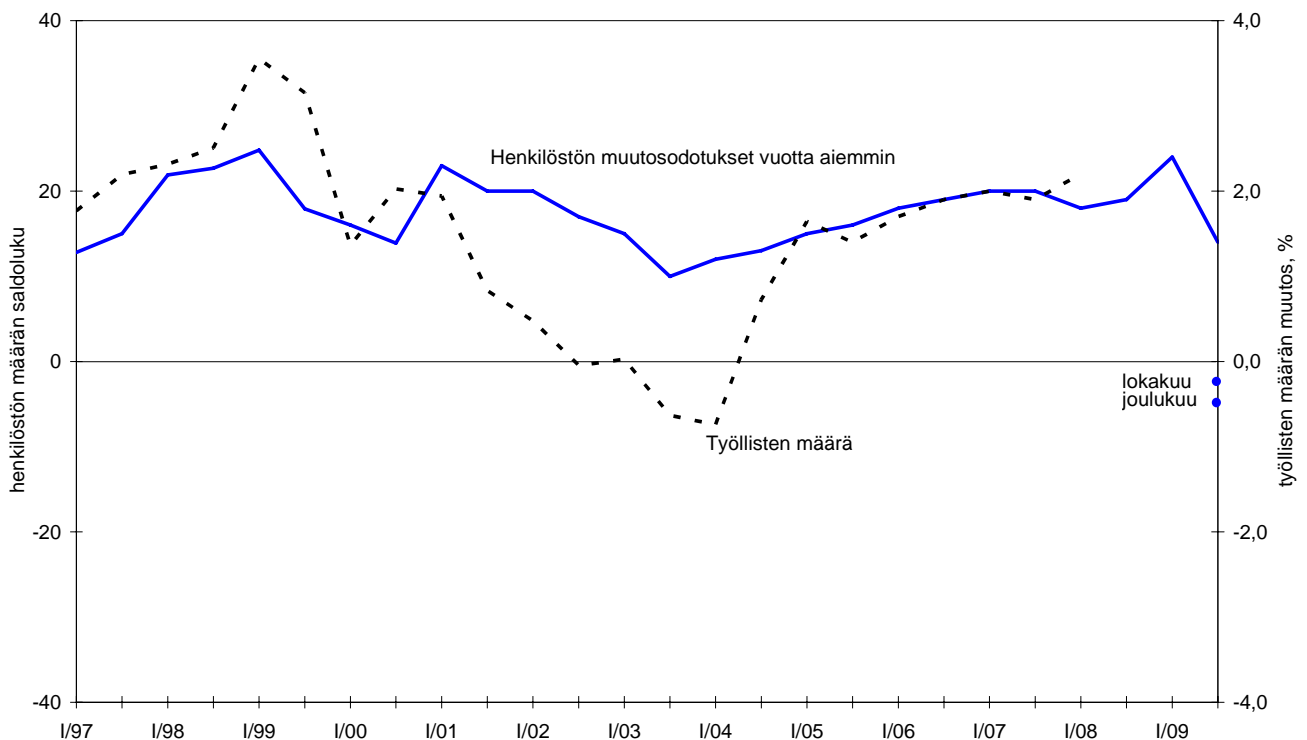
2.6 HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ

Pk-yrityksistä 12 prosenttia uskoo lisäävänsä henkilöstöään seuraavan vuoden aikana. Lokakuussa tällaisia yrityksiä oli vielä 20 prosenttia. Vastaajista 18 prosenttia ennakoii henkilöstön vähenemistä. Saldoluku, -6, on laskenut 3 yksikköä lokakuusta laskettuaan tällöin 17 yksikköä syksyn Pk-yritysbarometrista. Saldoluku on ollut keskimäärin +18. Vastaajista kuitenkin 70 prosenttia odottaa henkilöstömäärän säilyvän ennallaan. Siten pk-yritysten odotukset henkilöstön kasvusta ovat kääntyneet jopa pienen laskun odotukseksi syksyn aikana. Parina viime kuukautena henkilöstön laskua odottavien osuus ei kuitenkaan ole enää noussut. Selkeä enemmistö odottaa henkilöstön määrän säilymistä ennallaan.

Työllisyysnäkökymät ovat hieman muita paremmat palveluissa. Saldoluku on 0 eikä muutosta lokakuuhun ole. Teollisuudessa saldoluku (-24) on rakentamista (-15) heikompi. Teollisuudessa saldoluku on laskenut peräti 20 yksikköä. Kaupassa ja rakentamisessa luku on laskenut vain muutaman yksikön. Kaupassa saldoluku on -10.

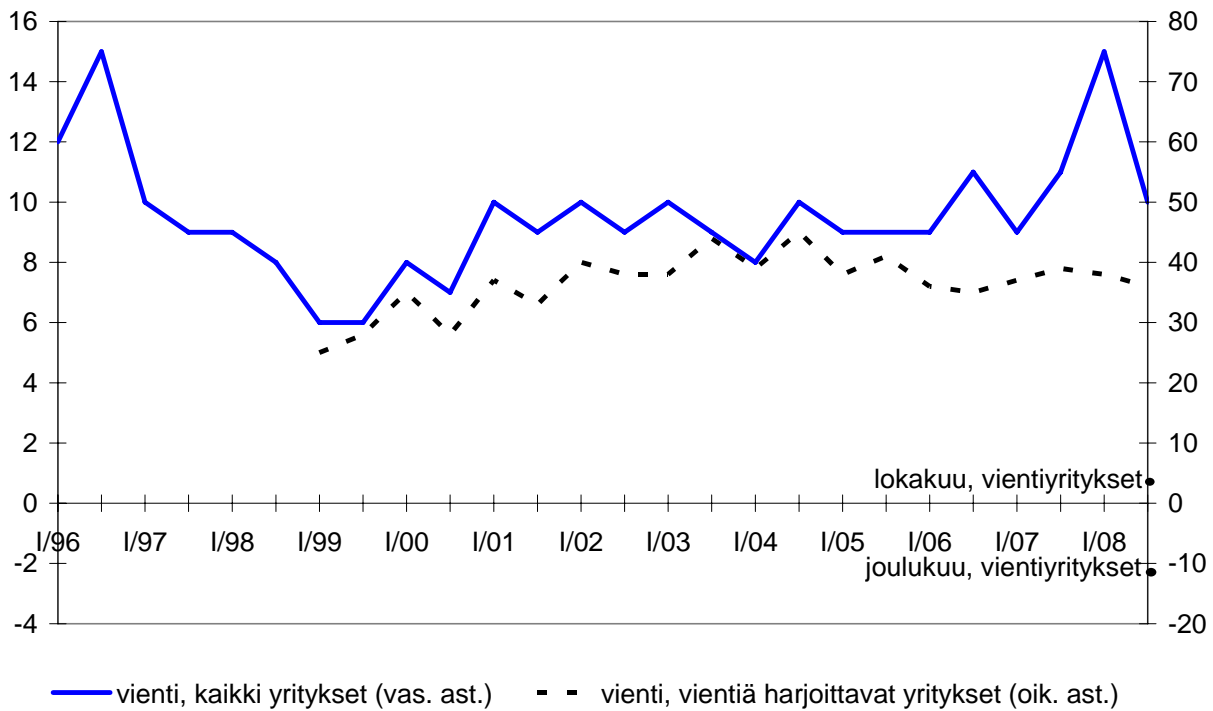
Vastaajayrityksistä 9 prosentissa henkilöstöä on ollut lomautettuna ja/tai irtisanottuna viimeisen kuukauden aikana. Yrityksistä 17 prosenttia arvioi joutuvansa lomauttamaan ja/tai irtisanomaan henkilöstöään seuraavan kolmen kuukauden aikana. Siten lomautukset ja irtisanomiset näyttäisivät vielä lisääntyvän ainakin lähitulevaisuudessa.

Kaupan ja palveluiden yrityksistä 6 prosentissa on ollut lomautuksia ja/tai irtisanomisia viimeisen kuukauden aikana, kun teollisuudessa ja rakentamisessa 17–18 prosentissa. Teollisuuden vastaajayrityksistä 34 prosenttia ja rakentamisen yrityksistä 27 prosenttia arvioi joutuvansa lomauttamaan ja/tai irtisanomaan seuraavan kolmen kuukauden sisällä. Palveluissa tällaisia yrityksissä on 11 prosenttia ja kaupassa 15 prosenttia.

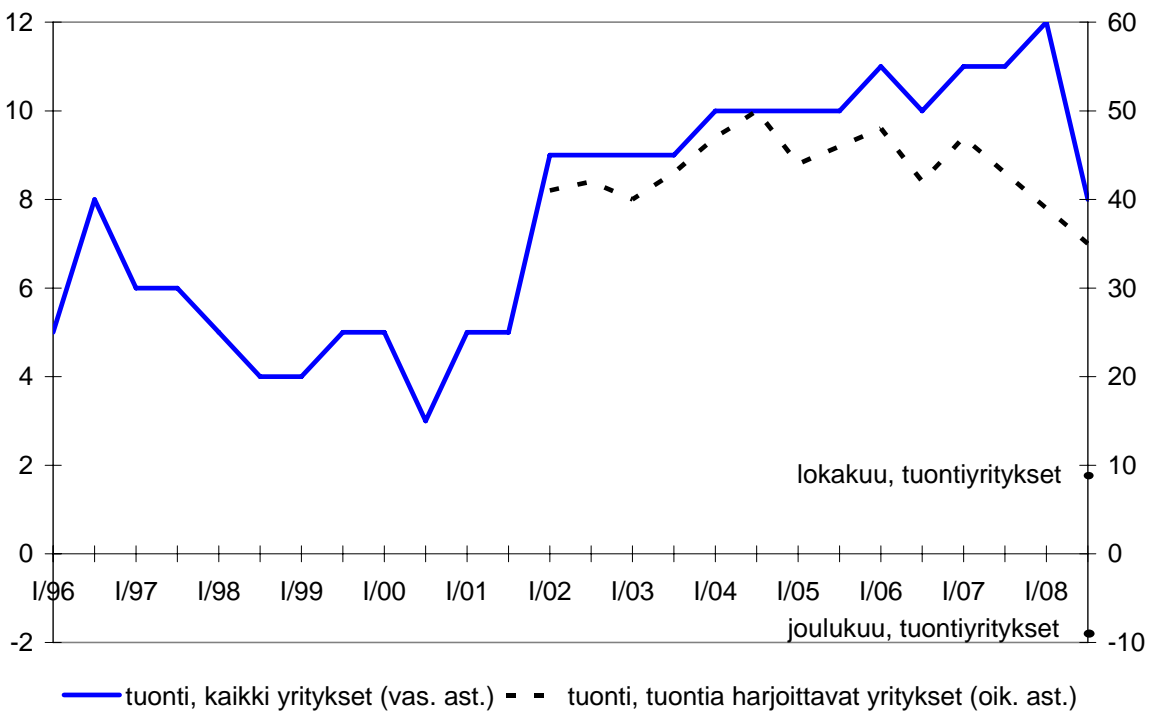
2.7 VIENTI

Pk-yritysten vientiodotukset laskivat selvästi lokakuussa. Lasku on jatkunut 8 yksikön verran joulukuussa. Saldoluku on -17 kaikkien yritysten osalta. Tämä on selvästi alle keskimääräisen saldoluun oltuaan vielä syksyn barometrissa keskimääräisellä tasollaan, +10. Vientiodotukset ovat muita heikommat rakentamisessa ja kaupassa.

Vientiä harjoittavien pk-yritysten odotukset olivat lähes keväisellä tasollaan syksyn Pk-yritysbarometrissa. Lokakuussa saldoluku oli kuitenkin laskenut 33 yksikköä saldolukuun +3. Nyt saldoluku on -11 laskettuaan 14 yksikköä. Saldoluku on selvästi alle keskimääräisen tasonsa, +35.

2.8 TUONTI

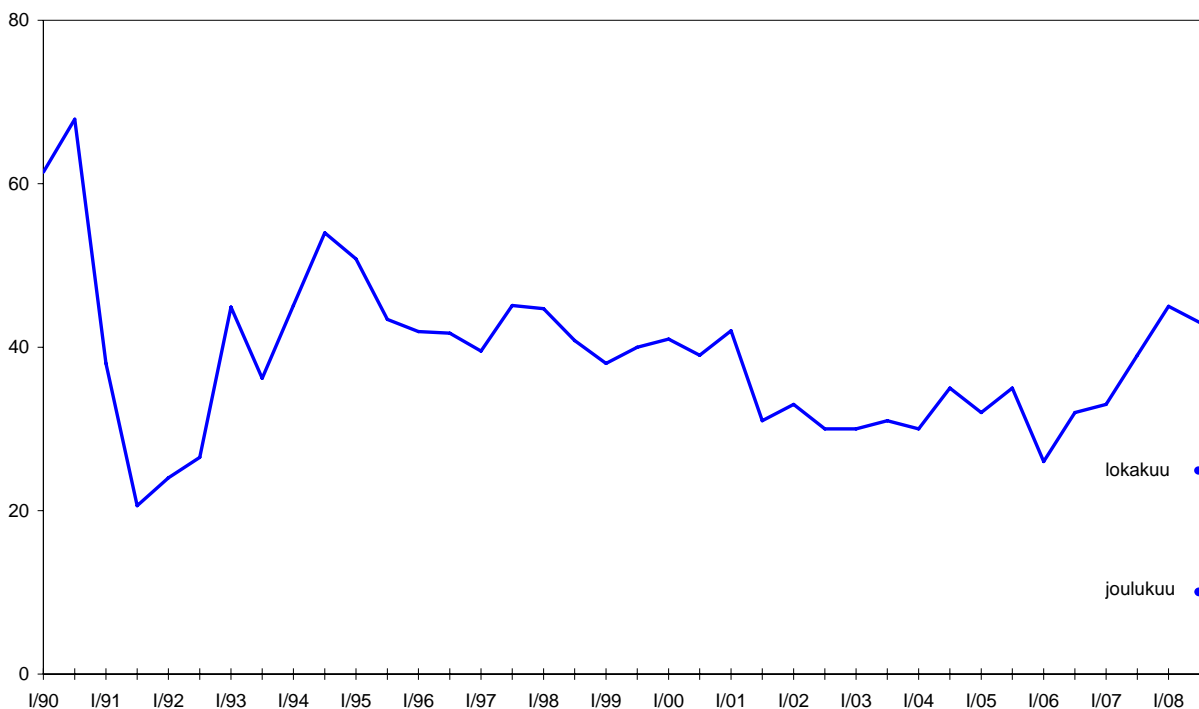
Pk-yritysten tuontiodotusten saldoluku on laskenut 8 yksikköä ollen -17. Se laski lokakuussa 17 yksikköä tasolle -9. Saldoluku on ollut keskimäärin +7. Tuontiodotukset ovat niin ikään heikoimmat teollisuudessa ja rakentamisessa, kun taas kaupassa odotukset ovat muita aloja paremmat.

Tuontitoimintaa harjoittavista yrityksistä 25 prosenttia odottaa tuonnin arvon kasvavan. Yrityksistä 34 prosenttia ennakoii tuonnin supistuvan. Saldoluku on -8 oltuaan lokakuussa +9. Tuonnin supistumista odottavien yritysten osuus on noussut kahdeksan prosenttiyksikköä, kun taas tuonnin kasvua ennakoivien osuus on laskenut seitsemän yksikköä.

2.9 TUOTANTOKUSTANNUKSET

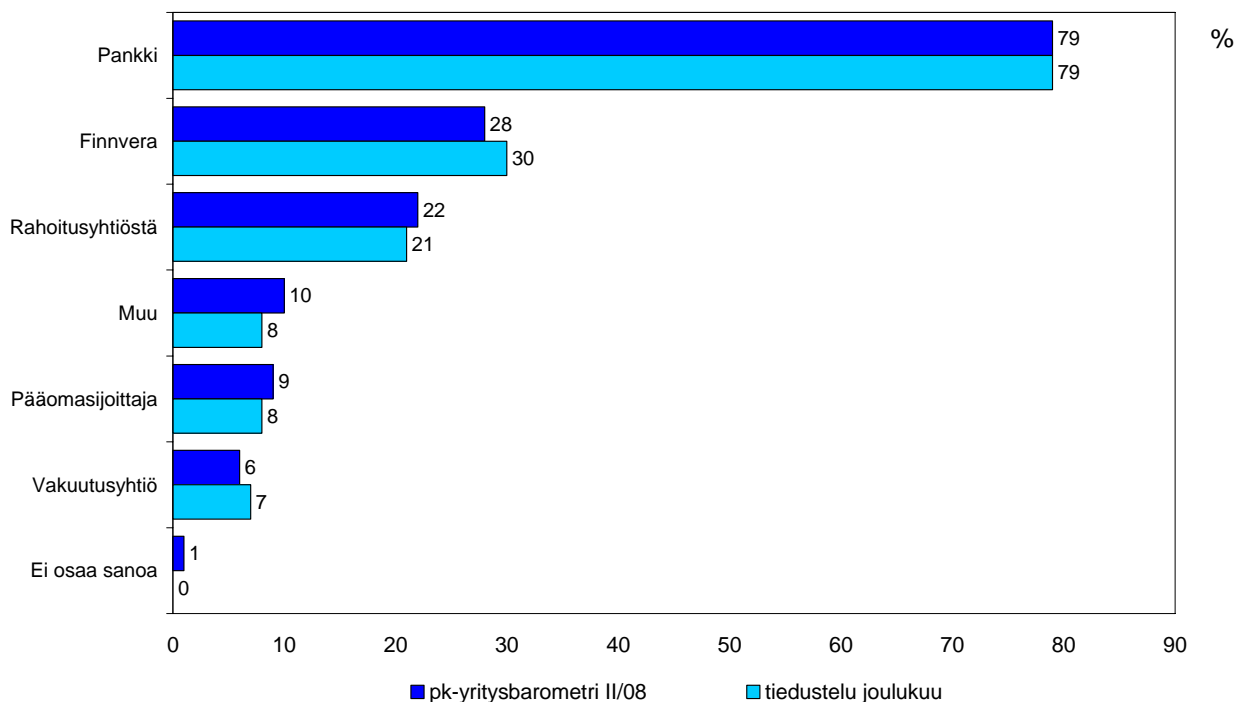
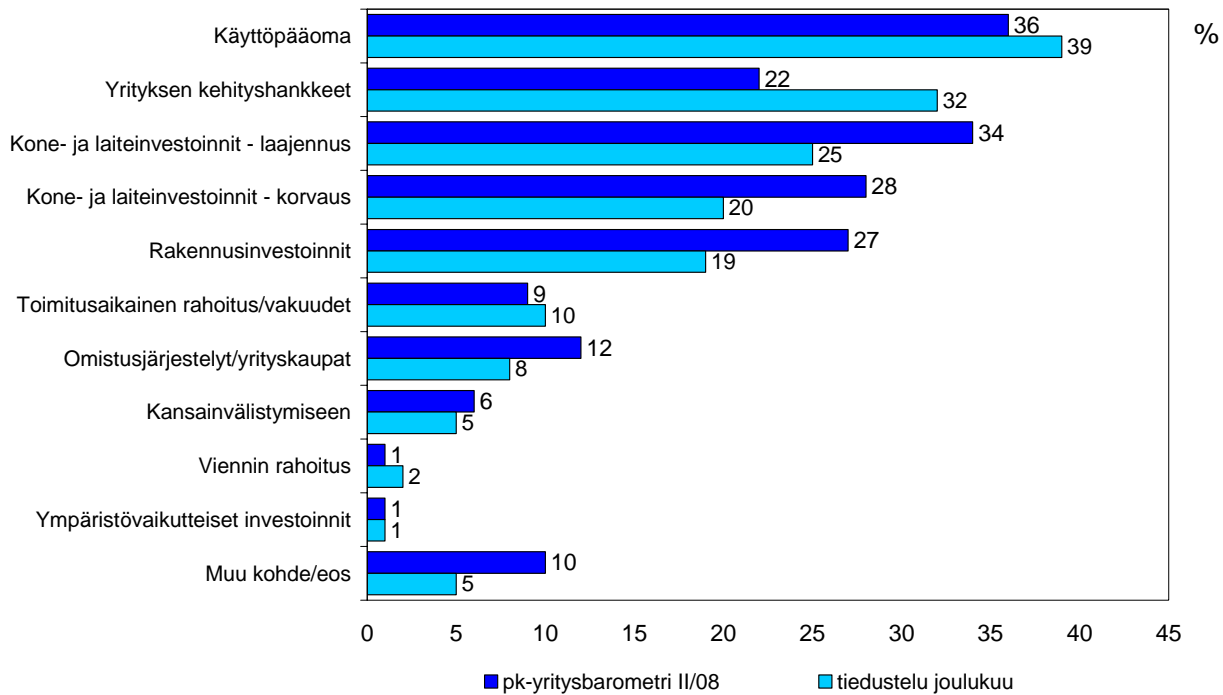
Odotukset tuotantokustannusten noususta ovat laskeneet edelleen säilyttyään vielä syksyn Pk-yritysbareometrissa keväisellä ja hieman keskimääräistä korkeammalla tasollaan. Saldoluku +10 on laskenut 15 yksikköä oltuaan lokakuussa +25 ja laskettuaan tällöin 18 yksikköä. Vastaaajista 28 prosenttia odottaa kustannusten nousevan ja 18 prosenttia odottaa kustannusten laskevan. Erityisesti kustannusten nousua ennakoivien osuus on laskenut.

Saldoluku on hieman korkeampi palveluissa, +17. Odotukset tuotantokustannusten noususta ovat laskeneet erityisesti teollisuudessa. Rakentamisessakin odotusten lasku on jatkunut – tosin muita aloja hitaampana. Alalla enemmän niitä, jotka uskovat kustannusten laskuun kuin kustannusten nousuun – 10 yksikköä. Teollisuudessa saldoluku on +2 ja kaupassa +11.

3 ULKOINEN RAHOITUS

Seuraavan vuoden aikana ulkoista rahoitusta aikoo hankkia 26 prosenttia pk-yrityksistä. Tämä osuus on noussut hieman lokakuun pikakyselystä (20 %) ja syksyn Pk-yritysbarometrissa (22 %). Ulkoisen rahoituksen hankkimista suunnitellaan erityisesti teollisuudessa (37 %). Voimakkaasti kasvuhakuisista yrityksistä rahoitusta aikoo ottaa 43 prosenttia seuraavan vuoden aikana. Keskisuurista yrityksistä rahoitusta aikoo ottaa puolet, kun taas pienistä rahoitusta ennakoiti ottavansa 37 prosenttia ja mikroyrityksistä noin 20 prosenttia.

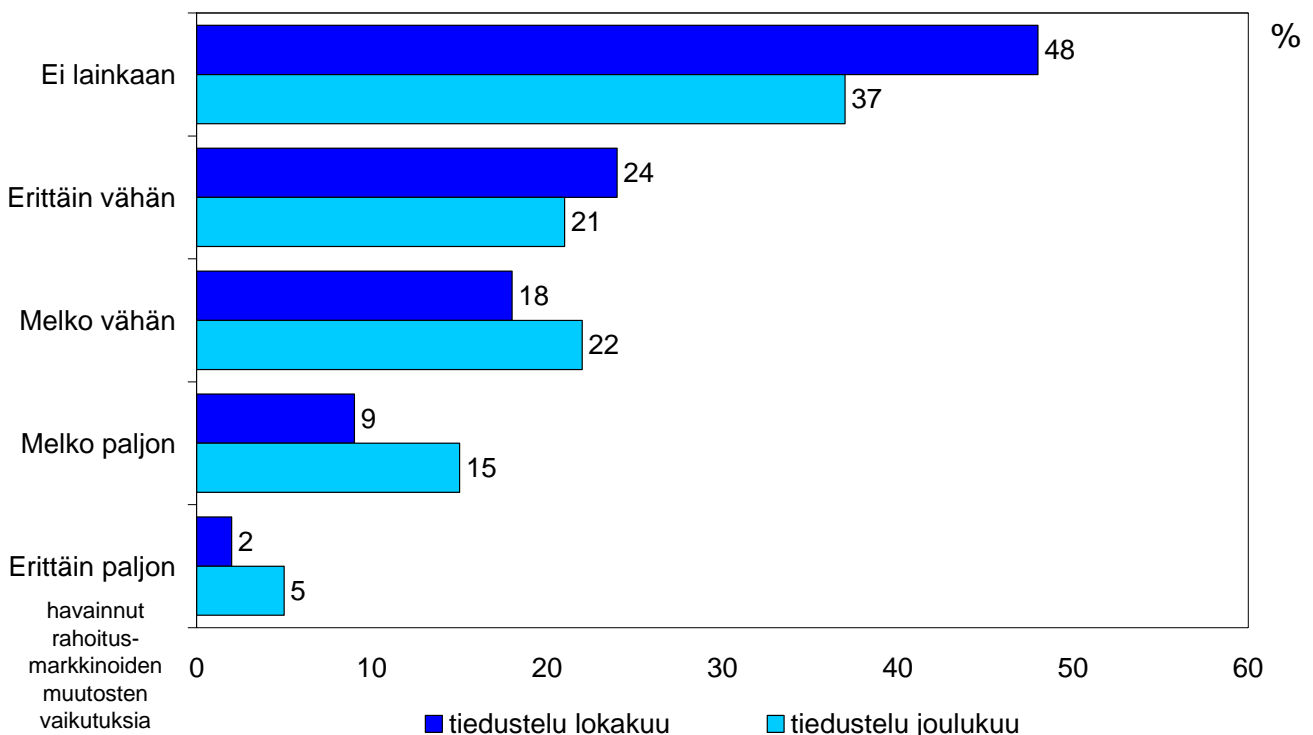
Useimmiten uutta ulkoista rahoitusta aiotaan hakea käyttöpääomaksi, yrityksen kehityshankkeisiin, kone- ja laiteinvestointeihin sekä rakennusinvestointeihin. Yritysten omistusjärjestelyihin sekä toimitusaikaiseksi rahoitukseksi ja vakuuksiksi ulkoista rahoitusta aiotaan ottaa melko yleisesti. Investointeihin ja omistusjärjestelyihin rahoitusta aiotaan ottaa aiempaa harvemmassa yrityksessä. Siten käyttöpääomarahoituksen merkitys on kasvussa. Kansainvälistyminen ja kehityshankkeet korostuvat kasvuhakuisimmilla, kun taas keskisuurilla korostuvat omistusjärjestelyt erityisesti.

Pk-sektori aikoo turvautua edelleen rahoituksessa pankkisektoriin. Finnvera ja rahoitusyhtiöt ovat seuraavaksi tärkeimpiä rahoittajia. Teollisuudessa Finnveralla on muita aloja suurempi osuus. Samoin mikro- ja pienyrityksissä Finnveran rooli korostuu. Vakuutusyhtiöiden (eläkevakuuttajat) ovat merkittävässä roolissa keskisuurten yritysten hakiessa rahoitusta. Keskisuurten ja pienten yritysten kohdalla merkittävä rooli on myös muilla rahoitusyhtiöillä. Finnveran ja pääomasijoittajien rooli on merkittävin kasvuhakuisimmille yrityksille. Nuoret yritykset aikovat turvautua muita useammin Finnveraan ja pääomasijoittajiin kun taas vanhemmat yritykset vakuutusyhtiöihin.

Pk-yrityksistä 34 prosenttia on hakenut ulkoista rahoitusta viimeisen vuoden aikana. Alle vuoden mittaista rahoitusta on hakenut 13 prosenttia, yli vuoden mutta alle 5 vuoden mittaista rahoitusta on hakenut 59 prosenttia, yli viiden mutta alle kymmenen vuoden rahoitusta 21 prosenttia ja yli 10 vuoden rahoitusta 7 prosenttia ulkoista rahoitusta hakeneista.

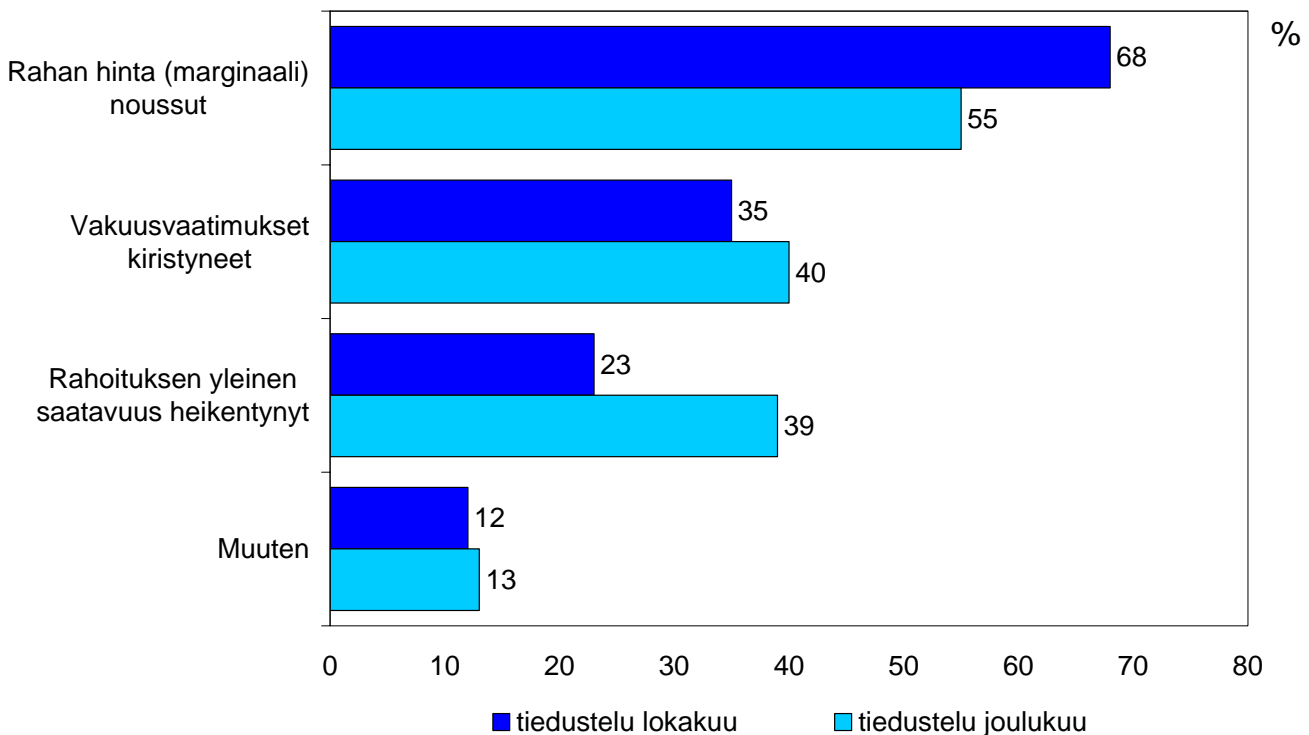
Pk-yrityksistä 30 prosenttia on ottanut ulkoista rahoitusta viimeisen vuoden aikana. Myös tämä osuus on käytännössä sama kuin lokakuun pikatiedustelussa (32 %) ja syksyn Pk-yritysbarometrissa (31 %). Teollisuudessa ja kaupassa rahoitusta on otettu 33–35 prosentissa yrityksistä ja rakentamisessa 29 prosentissa palveluiden osuuden ollessa 26 prosenttia. Rahoitusta on otettu hieman aiempaa useammassa kaupan pk-yrityksessä.

Yksinyrittäjistä 23 prosenttia on ottanut rahoitusta viimeisen vuoden aikana, kun taas muista mikroyrityksistä 30 prosenttia ja pienistä 39 prosenttia on ottanut ulkoista rahoitusta. Keskisuurista yrityksistä ulkoista rahoitusta on ottanut 52 prosenttia. Nuorista, viimeisen viiden vuoden aikana toimintansa aloittaneista, yrityksistä 33 prosenttia on ottanut ulkoista rahoitusta – näitä vanhemmista yrityksistä 27–28 prosentin otettua rahoitusta. Voimakkaasti kasvuhakuisista yrityksistä lähes puolet on ottanut ulkoista rahoitusta viimeisen vuoden aikana.

Ulkoista rahoitusta viimeisen vuoden aikana ottaneista 37 prosenttia ei ole havainnut rahoitusmarkkinoiden muutosten vaikutuksia omassa rahoituksessaan. Erittäin tai melko vähäisiä vaikutuksia on huomannut 43 prosenttia. Erittäin tai melko suuria vaikutuksia on huomannut 20 prosenttia. Ei lainkaan vaikutuksia havainneiden osuus on laskenut noin 10 prosenttiyksiköllä, kun taas erittäin tai melko suuria vaikutuksia havainneiden osuus on noussut tällä osuudella. Keskisuuret (4 prosenttia ei lainkaan) ja teollisuusyritykset (31 prosenttia melko tai erittäin paljon) ovat muita useammin havainneet vaikutuksia.

Vaikutuksia havainneista 55 prosentin mukaan rahoituksen hinnan marginaali on noussut. Vakuusvaatimukset ovat kiristyneet 40 prosentin mukaan ja rahoituksen yleinen saatavuus on heikentynyt 39 prosentin mukaan. Syksyn Pk-yritysbarometriin ja lokakuun pikatiedusteluun verrattuna näyttäisi erityisesti rahoituksen saatavuus heikentyneen, mutta myös vakuusvaatimukset näyttäisivät kiristyneen. Keskisuurissa yrityksissä muita useammin koetaan rahoituksen saatavuuden heikentyneen ja marginaalien eli rahoituksen hinnan nousseen, kun taas pienemmissä yrityksissä koetaan erityisesti rahoituksen vakuusvaatimusten kiristyneen. Tässä suhteessa merkittävää muutosta ei näyttäisi tapahtuneen aikaisempiin kyselyihin verrattuna. Kasvuhakuisemmat, nuoremmat ja vientiyritykset ovat sen sijaan aikaisempaa ja muita yrityksiä useammin törmänneet rahoituksen saatavuusongelmiin.

Pk-yrityksistä lähes kolmasosan kohdalla omistaja on laittanut omaa rahaansa yritykseen viimeisen kolmen kuukauden aikana. Nuorista, alle viisi vuotta vanhoista, yrityksistä näin on tehty 45 prosentin kohdalla, kun vanhoista, yli 10-vuotiaista, yrityksistä 25 prosentin kohdalla on toimittu vastaavasti. Voimakkaasti kasvuhakuisista yrityksistä 38 prosentissa on omistaja laittanut omaa rahaansa yritykseen lähiaikoina. Yksinyrittäjistä 44 prosenttia ja muista mikroyrittäjistä 29 prosenttia on sijoittanut omia varojaan yritykseen. Teollisuusyritysten kohdalla (24 %) oman rahan laittaminen yritykseen on ollut hieman muita aloja harvinaisempaa.

Pk-yrityksistä reilulla puolella on lainaa rahoituslaitoksista. Muita toimialoja useammalla teollisuusyrityksellä (69 %) ja kaupalla (62 %) on lainaa. Voimakkaasti kasvuhakuisista 65 prosentilla on lainaa. Mikroyrityksistä lainaa on 47 prosentilla, pienistä reilulla 68 prosentilla ja keskisuurista 69 prosentilla.

Lainarahoitusta omaavista pk-yrityksistä 13 prosenttia ilmoittaa, että jokin rahoituksen lähteistä ts. pankeista on ilmoittanut yksipuolisesti marginaalien nostosta viime kuukausien aikana. Marginaalien nosto on koskettanut erityisesti keskisuuria yrityksiä. Vastaajista 5 prosenttia katsoo, että jokin rahoituksen lähteistä on edellyttänyt yksipuolisesti lisävakuuksia. Aivan yksittäisten vastaajien kohdalla on tapahtunut lainojen yksipuolisia irtisanomisia viime kuukausien aikana. Näissä ei ole muutoksia lokakuun kyselyyn.

Julkaisija:

Suomen Yrittäjät
Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221
Faksi (09) 2292 2980
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi